

МИЛОРАД ПАВИЋ

ДРУГО ТЕЛО

1. ТРИ МУДРЕ ВОДЕ ИЗ ЕФЕСА

У лепом жутом аутобусу који је као дар јапанске владе кружио београдским улицама зачуо се звук мобилног телефона. Моцарт. Жена средњих година у астраганској црној шубари чији су се праменови мешали без прелаза са њеном враном косом поче ужурбано да претура по својој торбици и џеповима. Мобилног нигде није било. Мобилни је опет зазвонио. То је опет био Моцарт. Чуо се из џепа једнога дечака што се возио крај жене.

– То мој мобилни звони у вашем џепу – рече му Лиза Свифт (јер то је била она) са благим страним нагласком.

– Причајте ми мало о томе! – одсече дечак и баш тада Моцарт се поново огласи из његовог џепа.

– Зашто се господин не јави на позив, ако је мобилни његов? – упита иронично Лиза са истим онаквим чудним нагласком.

Дечак је оклевао неколико тренутака као да нешто чека. Аутобус је успоравао пред станицом на Теразијама. Кад возило стаде, дечак извади дамски мобилни *Nokia* из џепа и јави се:

– Хало! Да?

Затим сиђе из аутобуса и пружи телефон Лизи с речима:

– То је за вас. Тражи вас муж!

Лиза врисну, некако на страном језику, искочи у последњем тренутку из возила, прихвати мобилни и викну у слушалицу једно из безумљено „Хало!“ Веза је била прекинута.

Наравно да на вези нисам могао бити ја, њен муж, јер сам већ

четрдесет дана почивао на београдском гробљу у Рузвелтовој улици број 50.

***

Пошто су се навршиле прве седмице жалости, Elizabeth Swift, моја жена, тачније удовица, одржа ми помен и отпутова у село Бабе подно Космаја где сам имао породичну кућу. Требало је обавити неке правне формалности везане за моје тамошње имање. Седела је и доручковала у трему који је био застакљен разнобојним прозорчићима. Тада јој прођоше кроз сећање неке ствари из нашег заједничког живота, пре свега необичне околности под којима смо се упознали и ступили у брак.

Било је то овако.

Пре свега морам да кажем да сам зашао у онај узраст кад се схвати да сваке године имамо лоше дане. Код мене они су се јатили око рођендана. Тада поново постајем беба, то јест хватам своје мисли као муве. Једног од таквих дана отворио сам електронску пошту и наишао на неко од писама каква упућују жене које нуде еротску везу. Испод тог писма-клишеа стајао је потпис неке *Elizabeth Swift* за коју дотле никада нисам чуо. Била је додата и њена електронска адреса. Госпођица Swift ми је писала:

Hi!

I think we had correspondence a long time ago, if it was not you, I am sorry. If it was, I could not answer you because my Mozilla mail manager was down for a long time and I could not fix it only with my friend's help, so I got the email's address out for me...

I hope it was whome we were corresponded with you are still interested, as I am, though I realize much time has passed since then.

I really don't know where to start.

Maybe, you could tell me a little about yourself since I lost our early letters, your appearance, age, hobbies and are you still in the search?

If it was you, I wrote to and you are interested to get to know me better I have a profile at: <http://ermo.org>.

Don't really know what else to say for now I hope this is the right address. Let me know if you are interested. And I hope you won't run when you see my picture.

Au revoir

your devoted reader

Elizabeth Imola Swift

У преводу њо њисмо би њласило:

Здраво!

Чини ми се да смо били у њрејисци њре мноњо времена, ако њо ниси био њи, жао ми је. Ако си њо ињак био њи, нисам моњла да њи одњговорим јер је мој Mozilla-mail менаџер био у њтрајном расњагу њако да нико од мојих њријатеља није моњао да ња њоњрави. За њо нисам више расњолањала њвојом адресом.

Дакле, надам се да се њи, с киме сам се доњисивала, још увек занимаш за њо, иако је њрошло мноњо времена оњаг.

Заистња не знам њде да њочнем.

Можда би моњао да ми кажеш нешњо о себи у међувремену оњкад сам њоњубила нашу ранију њрејиску, како сада изњледаш, којих си њодина, какав њи је хоби и да ли си још у њрењрањама?

Ако си њо био њи коме сам њисала и ако ње занима да ме боље њњознаш, имам фњњњграфију на: <http://ermo.org>.

Заистња не знам иња бих још рекла сада, када се надам да имам њвоју њраву адресу. Јави ми ако си заинњтересован. И надам се да нећеш њобећи чим видиш моју слику.

Au revoir

њвоја одана чињњњеља

Елизабетња Имола Свифњ

Писмо сам прочитао и заборавио под осмехом који писци резервишу за своје читатељке. Али, Лиза Имола Свифт није. Она се убрзо и лично појавила у мом животу.

Ако сте писац, вероватно ће вам се дешавати да читатељка којој се свидела ваша љубав описана у некој причи, или читалац којег сте примили да станује месец дана у вашем роману за свега неколико стотина динара, реше да вам пошаљу поклончић. Сви су ти поклони незнатне номиналне вредности, али имају велику

виртуалну тежину. Тако су се током година у мом поседу нашле разне ствари: руски кућни дух од бојеног камена, грчке бројанице, стаклена сабља пуна грузијског коњака, склапајућа иконица, лула неког читаоца из Француске (коју нисам употребио јер се на туђе луле не пуши), лепа кутија „хавана“, које сам са уживањем попушио иако знам да тај дуван црнкиње из Јужне Америке увијају котрљајући га преко својих широких бутина.

Пола године пошто сам примио поменуто писмо и заборавио га, јавила ми се поново госпођица Свифт и замолила да се сретнемо, јер има поклончић за мене. Била је у граду. Нашли смо се у кафетерији *Que passa?* у улици Краља Петра. Испоставило се да је Лиза Имола Свифт млађа него што сам очекивао, да је веома пословна и успешна у својој струци и да је из исто тако успешне породице. Очи су јој биле уоквирене црном бојом, и изгледале су као да су инкрустиране белим кварцом, кристалом и смолом. Подсећале су на шминску чувених египатских статуа из IV династије, што није било случајно с обзиром на њену струку. Право име јој је било једва изговорљиво: Амава Арзуага Еулохија Ихар Свифт. Имола јој је био надимак, а име Elisabeth. Мајка јој је пореклом била из племићке арагонске лозе Ихар, од ње је Лиза наследила навику да увече заспи са књигом у рукама, а прадеда по оцу из Енглеске, где је у тренутку просветљења купио у једном позоришту ложу до краљевске и стекао иметак издајући ту ложу под закуп свакоме ко је хтео да буде виђен на представама у суседству крунисаних глава. Лиза је од мушких предака научила да свој живот, своје поступке и односе може да удеси као врт: као воћњак садила га је и заливала по плану. И калемила...

У први мах сазнавши све ово, имајући на уму да је археолог, помислио сам да се она занима за мој рад историчара. Али, не, она је изручила на сто гомилу мојих романа тражећи да јој их потпишем. Зато је била ту.

Из Турске, где је повремено радила на ископавању древних градова, донела ми је на поклон једну бочицу за коју сам у први мах помислио да носи неко малоазијско мирисно уље. Отворио сам је и помиришао. Није имала мирис. Моја читатељка се насмејала.

– Унутра је вода – рекла је – треба да је попијеш.

засебну камену нишу. И своју тајну. Наиме, једно врело дарује оног ко се напоји *здрављем*, друго *срећом*, а треће *љубављу*. Легенда не каже која баш од те три воде доноси срећу, која даје здравље, а која поклања љубав. При томе, ништа вам не вреди да кушате од сваке воде помало, јер лековита је само она прва са које угасите жеђ...

Лиза је пила са средњега врела, а са левог је у бочицу ухватила мало воде да понесе мени на поклон. Но, прича се ни ту није зауставила. Захватајући воду моја читатељка опази да је између два камена углављена цедуљица. У нади да ће нешто више дознати о тајнама извора, узела ју је и прочитала. На цедуљи је био уписан један број и нешто као шифра:

Sorriso di Cibele: 1266

Помало разочарана, увила је бочицу у цедуљу и кренула даље.

Њен посао водио ју је преко Минхена и она је одсела неколико ноћи у хотелу *Кемјински – Четири годишња доба*. Решила је да се мало проведе. Доручковала је шампањац и јагоде, ручала у гостионици пуној Рускиња и љубавних парова на којој је писало: **ДОРУЧАК СЛУЖИМО ДО 16 ЧАСОВА**

DAS FRÜHNSTÜCK BIS ZUM 16 UHR WIER SERVEN!

После ручка је отишла у Пинакотеку да види најраније типове рачунара и збирку столица, купила код *Dallmayer*-а мешавину чаја „Снежни валцер” и ужинала остриге. Купила је две шоље за чај за свој будући брак. Биле су огромне, од лаке твари и провидне. У хотел се вратила уморна, али срећна, препливала је четири-пет пута базен на крову *Кемјинској* и сишла у своју собу. На столу је нашла посетницу хотела с назнаком какво је време сутра очекује, а с друге стране посетнице била је понуда за пријатан сан: ни мање ни више шест врста јастука које су гости могли да наруче и добију исте вечери. Били су им ту на располагању обични јастуци с вуном, затим антиалергијска ремек-дела XXI века, као и они пуњени коњском гривом, додатни перјани јастучићи, неки украсни ваљкасти примерци, или пак узглавља надевена чекињом вепра. Дакле, у хотелу „Четири годишња доба” гости су за „лаку ноћ” могли да бирају јастуке и у њима различите снове. Готово да сте могли наручити француски, руски, енглески, арапски или грчки сан. Моја

пријатељица је одабрала један од јастука пуњених чекињом, јер је волела тврдо узглавље. Да ли због јастука, или због сећања на управо протекло путовање у Ефес, сањала је Егејско море пуно неке хладне јучерашње кише, сањала је затим да пије воду са Богородичиног извора, ону из десне славине. Када се пробудила, помислила је да ће можда, ако у сну окуси воду из сва три врела, дознати које од њих доноси срећу, које љубав, а које здравље. У нади да ће опет уснити Богородичин извор у Ефесу следеће вечери наручила је нови јастук, овога пута испуњен коњском гривом. Али, ништа се није десило. Није више сањала кладенац у Ефесу ни те, ни следеће ноћи, иако је по трећи пут променила јастук. Тако се њено ходочашће завршило негде у Немачкој на тешком вуненом узглављу.

Пре но што је кренула даље, Лиза је решила да сврати у Београд и да ми уручи свој поклон – бочицу воде из Ефеса. Дала ми ју је с напоменом да врела Богородичиног чаробног кладенца не носе само добро, него и поруку.

– Велика мајка Природа открива нам преко воде једну од својих тајни. Вода је вечна и мудра – закључила је Лиза своју причу – она нам казује истину коју тешко прихватамо као све мудрости:

Твоја срећа не мора увек да иде ни уз твоје здравље, ни уз твоју љубав.

Тако је та ствар почела. Много смо се смејали писму које ми је потурила преко интернета и није прошло ни пола године, а већ смо били срећно венчани. Иако ми се чинило да је више била заљубљена у моје књиге, него у мене.

Прве заједничке вечери отпевушила је своју омиљену песму: *Let's go straight to number One...* пољубила ме у врат и упитала:

– Да ли знаш да читаш пољупце? Пољупци су као љубавна писма. Могу се прочитати, а могу се бацити непрочитани. Пољубац може да значи здраво! Или лаку ноћ, збогом, или добро јутро! Он значи до виђења, носи издају и смрт, или болест, говори добро дошли, сети ме се, или срећан пут! Пољубац је залог среће, сећање, лаж, обећање, или дуг с каматом. Весник радости или несреће. Кроз пољубац једно наше тело одлази у наше друго тело...

Тада сам рекао да сам њено писмо на мом врату прочитао, иако је било написано на енглеском и одвео сам је у кревет...

2. ПРСТЕН ОД ЖИВОГ КАМЕНА

У Паризу постоји трг који је најчувенија јувелирница Европе. *Place Vendôme* има у средини споменик чији историјат је тако сложен да се једва може упамтити. У историјату тог споменика набројао сам двадесетак различитих датума који су мењали његов изглед и судбину. Око њега у кружном низу су најпознатије светске продавнице накита. Имају мајушне излоге као кутије за огрлице из којих блистају преко дана и увече најскупоценији драгуљи континента, а ноћу све то нестаје иза брава и челичних завеса.

Када се трг пресече идући од Сене, лево од угла држи своју продавницу *Cartier*. Најпре се зазвони, сачека и тада пред вас изађе савршено одевен младић који вас упита шта бисте желели да видите. У ту продавницу ушао је једнога јунскога поподнева пар туриста. Младићу који их је дочекао госпођа је рекла на свом енглеском–француском да хоће да виде прстење. Иако је у приземљу било малих излога са огрлицама, гривнама и прстењем, младић купце није пустио да то разгледају. Он их је веома брзо осмотрио и проценио пре но што ће их упутити на спрат у даљу надлежност оних који су му надређени. Она је имала шешир од црног сатена, веома лаку бунду *Alberta Ferretti* и ципеле *Salvatore Ferragamo*. На тој основи веома су лепо изгледали њени јарко црвено лакирани нокти – *Ferari* и усне исте боје. Око врата имала је четвороструки низ бисера. Њен пратилац је био гологлав у капуту *Fendi*. Под брадом је имао уместо машине украсно дугме које младић, иако обавештен у тим стварима, није успео да процени. Није му могао открити ни вредност ни порекло. Док су се пели уз

кружне степенице, младић је неприметно дао знак онима горе да купци долазе и тиме је његов део посла био завршен.

Тако смо моја супруга Лиза Свифт и ја пошли у потрагу за каменим прстеном који ће нам обележити живот, али и смрт.

Спрат је био веома простран и имао је у нишама окренутим према тргу лучне прозоре. У свакој од ниша налазили су се сто и две наслоњаче за купце с ове стране стола и с погледом на *Place Vendôme*. Замолише нас да седнемо и сачекамо тренутак. Госпођица Анат Асис, експерт *Cartier*-а, биће слободна за који час да нам се посвети. Сели смо и гледали на трг уместо да разгледамо око нас изложени накит. То као да овде није био обичај. У ниши до наше налазила су се два човека. Тихо су разговарали преко стола. Старији је непрекидно радио нешто ногом под столом као да пише. По томе смо схватили да је био страховито напет испод мирне спољашњости.

Лиза тада одлучно пређе у напад. Рече без устезања да ћемо данас и овде имати женски, а не мушки разговор. То је значило да ћу јој препустити да она образложи наш долазак на своме *Franglais*-у иако је мој француски био несравњено бољи од њеног. У ствари у Паризу све чешће сам служио Лизи као ходајући речник француског језика.

– Ти увек имаш вишак речи. Увек разговараш у реченицама. Данас реченице ником не требају. Довољно је неколико натукница, са паузама за допуњавање између. Као СМС. Ово је XXI век, мора се пречицом, а ја то умем боље. Уз то, с друге стране стола наћи ће се, као што смо чули, такође жена и нас две ћемо се брже споразумети него ти и она.

У томе часу појави се госпођица Анат, пуна дама зрелих средњих година, мркопута, јаким обрва и очију које су чешће но ми виђале пирамиде. Имала је друсно тело вилендорфске Венерице и дивну главу Венере са Милоса. Она седе у своју столицу наспрам нас, склопи руке на којима су биле две веома неупадљиве наруквице.

– Шта могу да учиним за вас? – упита и насмеја се први и последњи пут током ове посете. Осмех јој је био бар десет година млађи од ње и изгледало је као да је позајмљен. Овде су и осмеси били скупоцени као накит.

- Прстен – избаци Лиза као из топа и показа на мене.
- Извините – и госпођица Анат шапну Лизи – да ли скида прстен кад водите љубав?
- Да.
- Онда је лако.
- Госпођица Анат начини свеобухватан покрет руком и додаде:
- Изаберите му било који! Сваки ће вам код куће изгледати десет пута лепше и скупље него овде!
- Али, већ сам изабрала!
- ?
- Видела сам га код једне наше пријатељице. Рекла нам је да је купљен код *Cartier*-а, па смо свратили да видимо да ли се код вас може купити такав исти. Цео је од камена и само има уски кружни оков од злата.
- Кажете да је код нас купљен? Опишите га мало подробније.
- Прстен је биоактиван. Зову га „биоринг“ и кажу да је од „живог камена“ ма шта то значило.
- Биоактиван? Да ли бисте хтели то да кажете на енглеском?
- Тада две даме пређоше на енглески који је госпођица Анат говорила исто тако добро као француски и исто тако са неким отклоном као да га држи на одстојању од себе попут врелог тигања.
- То значи да прстен може да мења боје – рече Лиза – имате ли нешто тако да нам понудите?
- Кажете да тај прстен мења боје? А како то постиже?
- Једноставно. У зависности од биоенергије коју зрачи људски организам, прстен ће показати стање нашега тела и ваше расположење.
- Ви сигурно имате у виду прстење које је било у продаји од 1977. године и које се зове „mood“, а начињено је од течног кристала.
- Не. То је камени прстен који делује на основи ултракратких таласа које емитује наш организам.
- И то збиља функционише?
- Савршено. Опробали смо га. Мада вас увек мало изненади. Ако вам на руци поцрвени, то значи да сте срећни. Кад поплави, значи – заљубљени, ако позелени, ви сте здрави.
- Дакле, те три боје?

– Не. Има и четврту. Ако поцрни значи да не показује ништа. Да се искључио, да не прима утиске. Код мога мужа је то случај. Узалуд га је стављао на руку, увек њему прстен поцрни и не показује ништа. Исто је као и с парфемима. На телу мога мужа не делују.

– Молим? – упита госпођица Анат, јер није била сигурна да је добро разумела примедбу моје жене и додаде:

– Не разумем. Ви сте рекли да бисте хтели да купите такав прстен своје мужу, а управо сте закључили да прстен на његов организам не реагује.

– Шта је ту чудно, драга госпођице? Покушавамо да нађемо такав исти који ће на његовој руци реаговати.

– Веома, веома занимљиво госпођо... нажалост, мени се чини да немамо такав предмет у понуди, али бих вас замолила да бар на тренутак одем и нешто проверим.

И госпођица Анат устаде и повуче се.

– Невероватно – прошапута Лиза док смо седели сами – по свему судећи узалуд смо долазили. Неко је погрешно кад нам је рекао да је то производ *Cartier*-а.

Госпођица Анат вратила се с новим питањима.

– Не, ја могу да вам дам коначан одговор – ми не производимо и никада нисмо производили такво прстење. Али, молим Вас, кажите ми госпођо, где је ваша пријатељица купила тај прстен? Била бих вам захвална. Можете ли да јој телефонирате? Слободно се можете послужити и нашим везама, стоје вам на располагању!

Лиза извади из торбице свој мобилни *Nokia* и откуца поруку. После неколико тренутака чуо се из справице шум таласа и Лиза прочита и пренесе нам вест.

– Моја пријатељица добила је прстен на поклон из Немачке.

С тим речима разговор је био завршен, госпођица Анат нас је испратила с напоменом да би била захвална ако бисмо јој доставили додатне податке о „каменом прстену” и ми смо отишли у оближњи хотел *Ritz* где у башти можете наручити пет различитих врста кафе. Лиза је тражила једну индијску, ја једну из Јужне Америке и провели смо остатак поподнева сликајући мобилним беспрекорну башту једног од најчувенијих хотела света.

Пијући *Perrier* уз кафу, Лиза је још ту, у башти *Ritz*-а, показала да се тешко мири с неуспесима. Позвала је своју пријатељицу

код које смо видели прстен и затражила адресу особе која јој га је поклонила.

Кроз месец дана на моме прсту нашао се „камени прстен”. Лиза је ступила у додир са особом из Немачке чију је адресу добила од наше пријатељице. Испоставило се да је жена која је набавила прстен некада била моја студенткиња и послала је мени и Лизи на дар још један исти онакав какав смо већ видели и за којим смо узалуд трагали у Паризу. Стигао је у мајушној белој торбици од пиринчаног платна. Уз прстен је ишла и цедуља с знацима шта која боја значи. Све оно што смо већ знали и опробали. Лиза је била узбуђена, ставила ми је сама прстен на руку, али исход је био потпуно разочарање. На моме прсту и овај прстен је остао црн. Није мењао боју и није показивао ништа.

Тако је и стајало у упутству добијеном уз камени прстен за случај да он поцрни:

Црна боја – ништа...

3. МАНТРА

Сећам се добро тог септембра на поњави у шумарку.

Јесен је и шуме имају менструацију. Као облаци кроз непрозирну ноћ над водом, невидљиве мисли лете дубоко у мени. Седим на својој сенци као Робинзон на пустом острву. Налазим се на ћебету усред једне ливаде крај села Бабе под планином Космај. На падини изнад мене стоји стари немачки бункер из 1943. године. Зарастао у шикару и бориће. Крај мене седе моја жена Лиза Свифт и мој школски друг Теодор Илић Чешљар. Смешно је, али се зове исто као неки сликар из XVIII века. Теодор гледа у Лизу погледом који је она добро познавала код мушкараца и једном ми га тачно описала. Био је то поглед између гинеколошког прегледа и процењивања расне кобиле.

Кад сам Теодора упознао у школи, отац му је имао ковачницу у селу Бабе. Његов син Теодор био је јак као наковањ и делио је зараду по сељачки на „женске новце” (од живине, млека, сира, јаја и поврћа) и „мушке новце” (од коња, жита, лозе, свиња и рибе). Теодор није живео ни од једне ни од друге зараде. Чуло се да је после једне несрећне љубави отишао некој тетци у Италију, потом се јавио из Париза и најзад се вратио кући, у село Бабе где се једно време бавио ковачким послом, који је наследио од оца и деде. Сада смо се срели после целе деценије и седели заједно. Тек што сам га био упознао са својом женом. Пошто смо после дужег времена први пут били у прилици да поразговарамо нисмо се баш либили од њенога присуства. Разговор је текао тако да она није могла себи да дође од чуда. Уз то једва је разумела нашу жучну расправу на језику који је тек учила.

Питао сам га најпре од чега живи, јер је ковачницу одавно за-
творио. Рекао ми је да живи од трговине.

– Чиме тргујеш?

– Продајем стихове.

– Пишеш песме?

– Ни говора!

– Значи, штампаш књиге песама?

– Ни то. Продајем усмене стихове.

– Како то мислиш, усмене стихове? Гуслаш?

– Шта то значи *гуслаш*? – запањи се Лиза.

– Тешко је објаснити – објасних јој ја, а Теодор, пак, објасни нама:

– Једна далека рођака из Италије ми је оставила у наслеђе не-
колико стихова, које је она наследила ко зна од кога.

– Зар се од неколико стихова може живети?

– Може, јер сваки од њих вреди злата. У Италији је у породи-
цама отац остављао на самрти сваком сину по део таквог стиха у
наслеђе (као да је *Библија*), или кћери такав стих као мираз.

– Какви су то стихови који вреде злата? – укључи се у распра-
ви Лиза – Шекспиров бели стих који он није штампао?

– Ни то. Ови стихови су много, много старији. Преносе се као
народна песма од уста до уста.

– На ком језику су ти стихови? – упитих ја.

– То не знам, и могу ти рећи да их уопште не разумем. Језик је
увек старији од стихова.

– Чекајте, чекајте мало – прекида разговор Лиза – ја ништа не
разумем шта ви причате. Причајте спорије.

Иако смо прешли на енглески, нисам ни ја разумео, те упитих:

– Чему стихови које не разумеш?

– Ја сад ни на енглеском не схватам шта причате – утаче се по-
ново у разговор Лиза – зар то значи да те твоје стихове, Теодоре,
ни неки купац, рецимо, ја, не би разумео?

– Зашто бих купио стих који не разумем? – упитих Теодора.

– Не мораш да га разумеш. Важно је да ће га разумети твоја
жена. На пример, овде присутна Лиза. Стихови о којима говорим
имају веома практичну употребну вредност. Уосталом, они више
вреде ноћу, него дању. Могу и теби, ако платиш, да уступим неки
од њих.

- Шта ће ми?
– То треба сваком мушкарцу. А може добро да дође и жени.
– Па чему то служи? – хтела је да зна Лиза.
– Док изговараш тај стих покрети језиком су такви да при оралном задовољавању жене изазивају њен климакс.
– Чекај, чекај – узвикну опет Лиза – шта он то прича?
– А може ли и жена мушкарца да задовољи на тај начин? – уживех се ја у ствар.
– Може, већ сам ти рекао, али ја то нисам пробао.
– Па купују ли и жене од тебе тај стих? – упита Лиза.
– Купују, али ређе.
– Колико њима наплаћујеш? – упитах.
– Нешто јефтиније, што би и с тобом био случај.
– Иако нисам женско?
– Ниси женско, али си ми школски друг. И имаш жену.
На те речи Лиза ме загрли и шапну ми на ухо:
– Купи и мени, молим те, купи и мени!
– Па колико би ме то стало са попустом?
– Коштао би те две хиљаде евради.
– Две хиљаде евра за један стих?
– Да. И није скупо с обзиром шта доноси. Уосталом, то је цена за тебе, као што сам рекао. За друге је скупљи. Хоћеш, или нећеш?
– Нећу. Хвала лепо. Могоао би као школски друг да ми то чудо од стиха уступиш бесплатно. Шапни ми га!
– Ни говора, о томе немој ни да снујеш.
– Признај да зезаш.
– Наравно да зезам. Ствар је много делотворнија. Ако ти жена шапне ту мантру у пољупцу, значи да с тобом хоће да има дете и сигурно ће зачети. Та мантра се зове *Кибелин осмех* или како ти драго.
– Купи ми! Купи ми *Кибелин осмех*! – пресече нам разговор Лиза Свифт, али ја сам на све узвраћао ћутањем. Тада Теодор окрете разговор:
– А чиме се ти сада бавиш? И даље пишеш романе? – упита ме он.
– Наравно да их пишем и ти то добро знаш.
– Морам да ти кажем нешто. Твоје су књиге раније биле лепше.

– Ништа не мари – узвратих ја – нешто слично су рекли и Бајрону.

– Шта су рекли Бајрону? – хтела је да зна Лиза.

– Венецијанци већ столећима за свој град говоре да је раније био лепши. Па су почетком XIX века то рекли и Бајрону. Он је одговорио: ништа не мари, сада је Венеција лепа на нови начин.

– Ја у твојим књигама ништа не разумем.

– Зашто би морао да разумеш? Моје књиге су као шведски сто. Узмеш из књиге шта хоћеш и колико хоћеш с којега год краја стола да почнеш. Понудио сам ти слободу избора, а ти си се збунио од обиља и од слободе као Буриданов магарац што је скапао између два пласта сена не могући да се одлучи који ће најпре појести.

– Не мислим ја само о теби. Говорим о твојој професији пицца. Данас си ти непотребан. Диносаурус. Највише што можеш у књижевности у овом тренутку да постигнеш то је да ти роман личи на препричавање неке од серија „reality show”. Оно што су у XVIII и XIX веку били љубавни романи, данас су ТВ порно канали од којих се сазнаје шта се налази испод кад мушкарац на себи од одеће има само жену. Зашто да се мучиш са књигом, кад можеш све да видиш уживо? Уз то, данас су у моди недаровити. Док пишу, писци не користе више свој таленат за писање, па се не може установити имају ли га или не. То је несумњива добит за писце, а штета по читаоца и читалац вас зато напушта. И тебе и сву твоју списатељску братију...

– Ја ипак волим да књигу понесем у кревет, или на одмор, волим да у роману добијем полупансион од 15 дана по умереној цени – утаче се Лиза Свифт у овај диспут о књижевности у XXI веку.

Тада ја устадох да кренемо, јер су ме ноге болеле од седења на ћебету под дрветом. На расстанку обратих се Теодору још једном:

– Што се тиче твојих мантри, могу ти рећи да ја знам да оне не вреде ако се не комбинују још са нечим.

– Са чиме? – упита Лиза док је Теодор загонетно ћутао.

– У Турској кажу да уз такве мантре иде мудра вода да би се употпунио учинак.

– Она мудра вода коју сам ти донела на поклон? – зачуди се Лиза.

– Управо она. Али, то није све. Прича о мудрој води и твом чаробном стиху, драги мој Теодоре, почиње пре много векова...

На те речи Теодор и сам нагло устаде, поздрави се веома учтиво и напусти нас носећи своју тајну и своје ћебе...

Када остваримо насамом, Лиза ме одведе у оближњу крчму, узме за обе руке, посади у тамошњу баштицу и док смо чекали кафу, избаци као из пушке:

– Причај. Брзо причај све што знаш, а што ми ниси рекао.

– Шта ти то нисам рекао?

– Ништа ми ниси рекао, а знаш све. Ти знаш и после колико корачаји човек остаје сам... Зашто прстен не реагује на тебе? Само на тебе?

– Не знам. Али имам две претпоставке.

– Put the case! – одсече Лиза – претпостављај!

– Једном у Африци водили су нас у берберско село и ту нам је гатала врачара с живом змијом око врата. Када је дошла до мене, погледала ми је у длан и у ухо и побегла.

– Шта то значи?

– Ваљда су се моја и њена енергија потирале. Не знам.

– Хоћеш да кажеш да се твоја и енергија прстена такође потиру?

– Можда.

– Зар мислиш да се прстен боји тебе као она врачара у Африци? Смешно.

– Није ствар у прстену него у мени. Ја омета енергију да се из мене излије у прстен.

– Зашто то радиш?

– Не радим то ја намерно и свесно. То је стање ствари. Омета ме чињеница да о прстену знам сувише. Радећи у венецијанском архиву *Marciana* и у московској рукописној збирци Румјанцова налетео сам на податке који казују да је у прошлости било врачања са каменим прстеном.

– И то ми тек сада кажеш? Хоћеш ли да ми покажеш шта си написао о прстену?

– Не.

– Зашто?

– Зато што ништа нисам написао и немам намеру да напишем.

– Како то? Зар то не спада у област твојих стручних истраживања?

– И да и не. То спада у нешто што древни писци називају *царском тајном*, а ти исти кажу „царску је тајну добро чувати”.

– Али својој жени ћеш открити ту тајну, зар не?

– Хоћу, али не зато што си ми жена.

Лиза се увреди, погледа ме запањено и упита:

– Него?

– Зато што си и сама с прстеном и оном водом са Богородичиног извора на трагу да откријеш ту тајну, па ћемо је убудуће заједно откривати колико нам то буде у моћи и допуштено. Та тајна се зове *друго тело*.

– Казуј!

– За почетак бих могао да ти кажем нешто на шта сте ви, у Енглеској, посебно осетљиви. Реч је о тајни чији је „свети Грал” један део. Наравно да знаш причу о светоме Гралу. Довољно је да се баци само један поглед на „Цариградски покров” који се сада налази у Италији и зове „Торински покров”, па да се уочи да та плаштаница као да носи отисак предње и задње стране Христовог тела. Сигурно знаш да су се неки очевици из давних времена ужаснули када им је показан овај покров као „свети Грал” видећи да отисак приказује особу са четири руке, две главе и четири ноге. Без обзира на аутентичност покроба, прича о Гралу може се схватити и на други начин, као симбол удвостручености Христовог тела. Дакле, као прича о томе да је Христос имао и друго тело. То, уосталом, лепо пише у *Библији*. Само треба пажљиво читати.

– А шта си ти нашао по архивима?

– Да су неке особе у прошлости трагале за тиме имамо ли и ми два тела, као што је имао Исус. Једна жена је то покушала у Венецији око године 1770. и један монах у Сентандреји, у Угарској, око године 1749. Можда се може сматрати да је у тим градовима у то време било још покушаја ове врсте. На пример, забележено је да је неки чембалист, који је у Венецији компоновао музику за сатове и вергле, узалудно покушао да врача на овај начин, са прстеном, светом водицом и изговарањем мантри. Покушавао је да установи има ли човек друго тело или не. Све те особе су то чини-

ле крајње наивно, али мислим да њихови покушаји вреде бар као храбри кораци на неком трновитом путу.

– Па јесу ли дошли до неких закључака у том врачању?

– Прстен је слао збуњујуће поруке. Присутни су стекли утисак да их прстен лаже.

– Па је ли лагао?

– Испричаћу ти, па сама закључи.